

Rakka ve Deyrizor'dan Sonra Olası Senaryolar

Analitik Rapor
Haziran 2017

Jusoor Arařtırma Merkezi
Arařtırmalar Birimi

جسور للدراسات
JUSOOR for STUDIES

Jusoor Araştırma Merkezi Ortadoğu bölgesinde, özelikle Suriye ile bağlantılı meselelerde, siyasi toplumsal ekonomi ve kanuni alanlarında çalışmalar bilgiler ve araştırmalar yayınlayan, devletin çeşitli uzmanlık alanlarından karar sahiplerine, yetkililere, kalkınma alanında çalışanlara bölge meseleleri ile ilgili dengeli kararlar almalarında onlara gerçekçi ve net verilere dayanan raporlar sunan bağımsız uzman kurumdur.

yayın hakları Jusoor Araştırma Merkezine aittir © 2017

TURKEY - Gaziantep

info@jusoor.co
www.jusoor.co

İçerikler

Önsöz	3
Birinci: Alandaki Yol	4
Rakka Savaşının Yolu	4
Deyrizor Savaşının Yolu.....	4
İkinci: Rakka'yı Yönetmek İçin Olası Senaryolar	5
ABD Vesayeti Altında Kürt Yönetimi	5
Ortak Arap-Kürt Yönetimi	6
Bölgesel Vesayeti Altında Arap yönetimi	7
Üçüncü: Deyrizor Yönetmek İçin Olası Senaryolar	7
Ortak Arap-Kürt Yönetimi	8
ABD Vesayeti Altında Arap Yönetimi	8
Bölünmüşü Bölmek	9
ABD Vesayeti Altında Kürt Yönetimi	10

Önsöz

Rakka şehri rejimin kontrolünden tam bir şekilde çıkan ilk şehirdir, ve DAEŞ eline geçen ilk şehirdir, belki de ABD tarafından tam bir şekilde yönetilen ilk şehir olabilir.

Rakka şehrine tam bir şekilde kontrol edilmesi için gerekli zamana bakmadan bu kontrol çok yakında bir zaman meselesidir, çünkü DAEŞ örgütü orada hızlı bir şekilde dağılmaktadır ve bu nedenle gözler Deyrizor şehrine bakarak orada savaş Rakka savaşından daha karmaşık ve daha önemli olacaktır.

PYD ve askeri kanadı SDG sürekli DAEŞ sonrası Rakka ahalisine kendini yöneteceğini ileri sürmektedir, lakin bu söylemler siyasi manada çok anlam taşımamaktadır ve sınırlı yerel tüketim amaçlı sözlerden ibarettir ve bu çerçevede partinin¹ gerçek niyetini yansıtmamaktadır ve görünen o ki verilere göre parti Rakka'ya hâkim olması için birçok adım atmış ve hazırlık yapmıştır, uluslararası ve bölge güçlerinin ortamı müsait olmasını beklemektedir ve karşı tarafın böyle bir hazırlığı hale yok sayılacak derecede zayıftır.

Rakka savaşı ve yönetim şekli Deyrizor savaşına çok bağlıdır dolayısıyla Rakka savaşı Deyrizor savaşının zamanı ve şeklini belirleyecek ayrıca Rakka'nın yönetim şekli Deyrizor anlaşmasının tabiatını etkileyecektir. ABD'nin Rakka ve Deyrizor'da etkili olmasına rağmen DAEŞ sonrası bu iki şehrin geleceği belirsizliğini korumaktadır, çünkü ABD'nin Suriye ve bölge politikası açık ve net değil ayrıca Suriye doğusundaki yaptıkları faaliyetleri ABD savunma bakanlığına bağlıdır dolayısıyla siyasi kanadın haricinde gelişmektedir, yani ABD politikası Rakka ve Deyrizor'da öne çıkan uygulaması askeri nitelikte DAEŞ örgütünü oradan çıkarmayı amaçlıyor ve sonrasında çok itibar etmediği aşıklardır.

Bu rapor DAEŞ sonrası iki şehirde olası yönetim şeklini ve beklenen senaryoları okumaya çalışmaktadır, aynı zamanda beklenen senaryolara etki yaratan uluslararası ve bölgesel güçlerin tavrını okumaya çalışmaktadır

¹ When IS group reign ends, who will rule Syria's Raqa?, The Daily Mail, 8/6/2017: <https://goo.gl/JGs3tA>

Rapora göre Rakka ve Deyrizor kontrolünden sonra olası senaryolar kısa zamanda ve bir yıl içerisinde gerçekleşmesini düşünülmektedir.

Birinci: Alandaki Yol

Rakka Savaşının Yolu

Rakka savaşı daha önce askeri hazırlıklar olmasına rağmen Fırat Gazabı operasyonu dört aşamasıyla birlikte 06/06/2017/ de SDG resmi bir açıklama yaparak başladı.

Anlaşılan ABD Kürt milislerini yerde tek bir müttefiki olarak gördü ve savaş için onlara güvenip kararını verdi, Türk itirazlarına ve doğu bölgede Arap kabilelerin bu senaryodan korkmasına rağmen ABD kararını değiştirmede.

Birçok Arap grupları SDG veya koalisyon şemsiyesi altında onlarla beraber katıldı, ama bu sembolik grupların katılımı büyük bir ölçüde faaliyetleri kısıtlar ve en iyi durumda kara kuvvetlerin savaşa toplam bir şekilde katılımı %10'un geçmez.

Yerde koalisyon güçleri tarafından desteklenen Kürt güçleri Rakka şehri içinde büyük bir ilerleme elde etti, savaş temmuz ayı sonundan önce tamamen sona bulması beklenmektedir.

Deyrizor Savaşının Yolu

Deyrizor savaşı Rakka savaşının bir sonraki aşamasını teşkil ederek Rakka savaşından kurtulan DAESH unsurların çoğu Deyrizor savaşına intikal etmesi beklenmektedir.

Deyrizor savaşının birinci aşamasının hazırlığı Rakka savaşının birinci aşamasıyla eşzamanlı başladı ve 2016 yılında koalisyon destekli muhalif gruplar Al-Bukamal şehrine saldırı düzenlediler, ama Suriye çölü sıcak askeri bölgeye döndükten sonra Deyrizor savaşının siyasi kızışması 2017 nisan ayında başlayarak Suriye çölü bir yandan muhalif gruplar ve DAESH arasında ve diğer yandan muhalif gruplar rejim ve destekçileri İran misilleri arasında çatışmalara şahit oldu ve ayrıca çölde nüfuz etmeye çalışan rejim ve İranlı misiller ABD tarafından beş kez hedef alındı.

Deyrizor savaşı Rakka savaşı bitmeden başlamaz, bu demek ki savaş bu yaz sonuna kadar ertelenmesi beklenmektedir.

İkinci: Rakka'yı Yönetmek İçin Olası Senaryolar

Rakka savaşı kısa bir zamanda sonra ermesi düşünülmesine rağmen şehirde yönetim şeklin uygulanması netleşmemiştir.

olası senaryoları aşağıdakilerle sınırlandırılabilir:

ABD Vesayeti Altında Kürt Yönetimi

Bu senaryo şehri Suriye demokratik güçlerine teslim edilecek ve idaresi için bir konsey kurulacak, ayrıca Suriye demokratik güçleri 18/04/2017 tarihinde 100 e yakın Arap ve Kürt şahsiyeti davet etmiş ve 5/04/2016 tarihinde Minbiç kurtarmadan önce kurulan meclisine benzer ve daha sonra 12/08/2016 tarihinde yasama ve yürütme meclisine dönüşen Rakka sivil meclisini ilan etmiştir, dolayısıyla Suriye demokratik güçleri ve Demokratik toplum hareketi Rakka meclisi aynı şekilde DAES sonrası Rakka'yı tamamen kontrol ettikten sonra plan yapmaktadır ve tesis etmektedir, ve Leyla Mustafa Rakka sivil meclisin eş başkanı Tel Abyad özerk yönetim idaresi başkanıydı, görünen o ki PYD'nin rağbeti Kürt bölgelerindeki aynı tecrübeyi tekrarlamak niyetindedir, ve bu senaryoda Rakka sivil meclisi Rakka'yı ileride özerk idaresine bağlama niyetindedir, ve Rakka sivil meclisin iletişim sorumlusunun açıklamasında Rakka'nın kuruluşundan sonra Rakka'yı sakinleri idare edeceğini söylemişti, bu demek ki PYD'nin böyle bir niyeti olduğunun göstergesidir, ve 29 /06/2017 tarihinde Ortadoğu koalisyon güçleri komutanı yardımcısı general Robert Jones ve Amerikan Dışişleri Bakanlığına bağlı olan insanı yardım temsilcileri ABD Ortadoğu elçisi Brett Macgork'a refakatçilik ederek Rakka sivil meclisini aleni bir şekilde ziyaret etmiş, dolayısıyla bu ziyaret sivil meclisi tanıyan meşrulaştırmaya çalışan ilk ziyaret olmuştur.

Senaryo Engelleri

Böyle bir senaryoda Arapların varlığı olmasına rağmen bu varlık zayıf olacaktır ve şehirde Arap aşiretlerin rızasını kazanmayacaktır. Dolayısıyla bu çözüm doğu bölgede Arap ve Kürt bölünmelerini arttıracaktır ve doğu bölgesinde karışık alanların çoğunu etkileyecektir.

Ayrıca Türkiye sürekli ve ciddi bir şekilde bu senaryoya karşı gelecektir ve Rakka'nın yönetim heyetine sürekli baskı etmesine neden olacaktır.

Türkiye ve aşiretlerin bu senaryodan çekincelerine rağmen bu senaryonun gerçekleşme şansı yüksek kalarak ABD Arapların yönetime katılması için koşulları düzenlemeye çalışacak ve ikinci senaryoya doğru gidecektir.

Ortak Arap-Kürt Yönetimi

Bu senaryoda Arapların katılım önceki senaryo gibi gösterişli olmadan gerçekçi ve etkili bir şekilde şehri Arap-Kürt yönetime teslim edilecektir. Bunu başarmak için silah kaldıran Kürt tarafın yüzüne karşı durabilmesi için Arap tarafında güçlü bir temsilci seçilecektir.

Ahmet Carba karşılarına durabilecek güçlü bir aday olarak Arap tarafını temsil ederek bir yandan ABD-Rusya tarafından ve diğer yandan bölgesel ülkelerden siyasi destek elde etmiştir, ayrıca Suriye “Teyyar Elgad” başkanı Carba ve “Ulusal Yenileme Hareketi” Suriye demokratik güçleri ile bir uzlaşma projesi başlatarak 11/06/2017/ tarihinde Kamışî şehrini ziyaret etmişti.

Araplar birçok güçlü aşiret şahsiyetlerinden kendilerini bir topluluk heyetinde ve Ahmet Carba gibi siyasi şahsiyetlerle temsil edilebilir, dolayısıyla bu varlık mümkün olan en geniş Arap spektrumunu temsil edebilir ve Kürt tarafın gücünü dengelemek için gerekli insan kadrolarını sağlayabilir.

Ortak bir heyet aracılığıyla yardım istemesi durumunda Rakka savaşından Türkiye’nin katılımın engelledikten sonra Ankara’yı razı etmek için Türkiye ile iyi ilişkileri olan Arap faktörlerin katılabilir ve Kürtler şehre kontrol etmemeleri güvence verebilir.

Bu senaryoda Kürt tarafı Rakka şehrini özek yönetim bölgelerine dahil edemedi, ama Rakka şehrini yönetmek için güçlü bir katılım elde edecektir, bunun karılığında Arap tarafı diğer bölgelerle entegrasyon seçeneklerini empoze etme imkânı bulamaz veya Kürt tarafın rızası olmadan Arap faktörleri girdiremez.

Senaryo Engelleri

Rakka şehrinde SDG kadar Carba grubu ile birlikte herhangi bir Arap grubu örgütlenme ve sayı olarak bir güce sahip olmamıştır, böylece askeri Kürt başarısı tabloyu ezecektir ve ortak yönetim heyetin çalıştığı yönetim şekline ve tarzına yansıtacaktır.

Bölgesel ve uluslararası tarafların şemsiyesi altında desteklenen Arap grubun varlığı fazla olan Kürt gücünü büyük bir şekilde sınırlandırabilir, dolayısıyla PYD Arapları istememiştir, ayrıca bölgesel ve uluslararası müttefikleri kaybetmek istememiştir, çünkü DAESH çıktıktan sonra PYD devamlı bir şekilde onların yardımına ve desteğine muhtaçtır.

Bu duruma göre bu senaryo en güçlü senaryo olacaktır, belki de ilk senaryonun gelişimi olarak gelebilir ve bu senaryo DAEŞ çıktıktan sonra gelen bir aşamada uygulanabilir.

Bölgesel Vesayeti Altında Arap yönetimi

Bu senaryoda DAEŞ örgütü çıktıktan sonra SDG Rakka şehrinde çıkması için ABD ile uzlaşma sağlanacaktır, bunun karşılığında özerk yönetim diğer bölgelerde siyasi kazanç elde edecektir, bu senaryoda ABD Kürt güçlerine desteği kesebilir ve ona karşı olan diğer güçlerin önünü açabilir, bu durumda PYD Rakka şehrinde halk desteği kaybolduğundan dolayı oradan militanlarını çekilebilir.

Bu senaryo Türkiye'ye göre iyi bir seçenektir, çünkü DAEŞ ile savaş bitikten sonra ABD Suriye demokratik güçlerine verdiği desteğin kesilmesi hakkında bir kez den taahhütler elde etmişti.

Türkiye dahil olmak üzere bu senaryoyu İran ve Irak'ta tercih edecektir, çünkü birinci ve ikinci senaryo Suriye'de Kürt nüfuzun genişlemesi anlamına gelir ve bu ülkeler tarafından tercih edilmemektedir. Ayrıca Suriye rejimi de bu senaryoyu tercih edecektir çünkü büyüyen PYD nüfuzunu sırlayacaktır.

Senaryo Engelleri

Demokratik Suriye güçleri Rakka savaşında büyük fedakârlık ve çabalar verdikten sonra oradan çıkması karmaşık bir durumdur, PYD'yi çıkarmak için Kürtleri bu önemli kâğıdı bırakması hakkında ikna etmek amacıyla büyük siyasi bedel gerekir.

Şehirdeki tablo herhangi bir düzenli Arap gücünden boş sayılmıştır ve bu nedenle şehrin askeri, ekonomi ve siyasi yönetimi teslim etmesi için yetecektir, aynı zamanda özerk yönetim bu alanda diğer tüm aktörleri büyük adımlarla ileri geçmiştir.

Üçüncü: Deyrizor Yönetmek İçin Olası Senaryolar

Deyrizor senaryosu diğer senaryolardan birçok nedenlerden dolayı farklı olmuştur, bu nedenlerden birisi bölgesel aktörlerin etkileri ve diğer aktörlerin etkisi azalması, dolayısıyla Türkiye'nin etkisi azalırken Ürdün savaşa büyük bir etkiye sahip olmuştur.

Görünen o ki İran ve Şadi Şabi tarafından desteklenen misilleri ve rejim güçleri gelecek şehir yönetiminde var olması için savaşa katılmak istemişlerdir.

İki şehirde ABD nüfuzu atında olarak bu bölgenin geleceğine görüşü DAESH örgütünü çıkarma savaşına ve mümkün oldukça yönetim şekline katılmak isteyen aktörleri çok etkilemektedir.

Ayrıca iki şehirde doğal kaynakların açısından ekonomik önemi vardır, özellikle petrol olmasından dolayı tüm uluslararası ve bölgesel aktörlerin kontrol etme talepleri olacaktır.

DAESH örgütü çıkarıldıktan sonra Deyrizor yönetilmesi için olası senaryolar aşağıdakilerle sınırlanabilir:

Ortak Arap-Kürt Yönetimi

Kürt oranı yok sayılacak derecede sınırlandırılır, dolayısıyla Suriye demokratik güçleri Deyrizor şehrine hâkim olsa da Kürtlerin tek başlarına yönetmeleri mutlak derecede mümkün değildir, ancak askeri faaliyetleri ve PYD'ye verilen ABD desteği nedeniyle oranın yönetilmesine ortak olabilirler ama tek üstünlük sağlamaları ve tek başlarına karar sahibi olmaları mümkün değildir ve şu ana kadar tamamen haritaları dışında kalan güneydoğuya doğru uzanmaları garanti olacaktır.

Karşı tarafta Arap temsilcilerinin yönetim meclisinde yer alması ve bu meclisin ABD ve bölgesel güçlerin kanadı altında olması aşıkardır. Bu meclis Suriye doğusundaki siyasileri veya Arap aşiretleri ve en önemli gruplarda mağavir, seçkin kuvvetler ordusu ve aşiretler ordusun içermektedir.

Senaryo Engelleri

Suriye demokratik güçlerinin askeri rolüne istekli bakmalarına rağmen Kürt tarafının Deyrizor yönetimine ortak olmasına Rakka'daki gibi büyük oranda yerel ve bölgesel güçleri tarafından kabul görünmemektedir, sonuçta PYD yönetim meclisine katılması için yerel Arap taraflarına ve bölgesel güçlerine taviz verme ihtiyacı olacaktır.

ABD Vesayeti Altında Arap Yönetimi

Bu senaryoda Arap şahsiyetlerinden bir yönetim meclisi teşkil edilecek ve ABD tarafı 2003 Irak primer senaryosunu geri getirerek şehirde tablonun yönetimini devralacak.

Bu senaryoda şehirde Kürt tarafı yönetim payı elde edemeyecek, belki de SDG Arap şahsiyetlerden geniş bir heyet aracılığıyla sembolik temsil elde edebilir.

Yönetim meclisi Deyrizor dosyasıyla ilgili olan uluslararası ve bölgesel tüm tarafları siyasi ve askeri ağırlıklarına göre bu tarafların çıkarlarına muhafaza temekle beraber temsil etmek için yardımcı olacak. Washington, bölgedeki ortakları ve özellikle Ürdün tarafından seçilen temsilin kefi lehine mümkün olacak, ayrıca İran ve Rusya meclis içinde ona kontrol olasılığı olmadan varlık ele edecek.

Senaryo Engelleri

Mevcut toplam projeler ülkeler arasında siyasi paylaşım karşılaşarak orta ve uzun vadede yıllar önce Suriye'de büyük bir başarısızlık elde etti, sınırlı derecede başarı elde etti ise kısa ya da çok kısa vadede aktörler arasındaki çatışma krizleri azaltmıştır.

2011 yılından itibaren siyasi muhalefet tarafından görülen uyumlu cisimlerin anlaşmazlıkları üzerine Deyrizor meclisi şehirde petrol satışı sonucunda büyük mali ithalat ile muamele edecektir, böylece uzlaşma mekanizmasına ulaşılmasıyla bu kaynakların dağılımı için zor bir görev olup şehri yönetmek için anlaşmazlıklar olacak ve meclis başladıkları yerden geri dönebilir.

Bölünmüşü Bölmek

Bu senaryoda Deyrizor şehri 2011 yılın öncesindeki gibi idari birimi gibi birleşik yönetime sahip olmamıştı. Kaynaklar onlara dağılmasını güvence atına almakla beraber aktörler arasında bölünür ve herhangi bir kişi diğerine üstün olması engellenir.

Rejim güçleri Rusya ve İran tarafından temsil edilerek Fırat batısına kontrol eder, bunun karşılığında Deyrizor savaşında aktif bir şekilde katılır, ayrıca bölgesel ve ABD tarafından desteklenen Arap taraflar Fırat doğusuna kontrol eder.

Bu senaryoda Arap tarafını Rakka şehri ile birlikte rejimin kontrol dışında bütünleşir. Geniş bölgede nüfuz Türkiye destekli bazı Arap taraflar arasında bölüşülür.

Bu paylaşım bölünme bir yandan ABD tarafından diğer yandan Rusya tarafından öncelik olmuştur ve iki taraf arasında çatışma en azından orta vadede ertelenecektir.

Senaryo Engelleri

Bu senaryo ABD şehirden büyük bir kısmını İran ve Rusya tarafların lehine bırakmasıyla doğu bölgede Rusya, Washington ve Tahran arasında nüfuz paylaşım anlaşmasına ulaşması gerektirir.

İki taraf arasında gerçekleşen görüşmelere rağmen Deyrizor hakkında bir anlaşmaya varamadılar dolayısıyla başka dosyalarla bağlantılı olmuştur ve en önemlisi güney bölgesindeki dosya, çünkü Rusya ve İran Deyrizor savaşına kadem basmadan önce taviz vermeleri gerekir.

ABD Vesayeti Altında Kürt Yönetimi

Bu senaryoda şehir ABD tarafından SDG teslim edilecek ve Rakka sivil meclisi gibi şehirde meclis kurulmasına için bir rol oynayacak ve PYD'nin fili kontrolün kalmasıyla birlikte mecliste Arap şahsiyetlerde bulunacak.

Bu varlık şehirde ABD askeri üsler sayesinde dolaylı olarak onun korumasıyla olup ABD askeri generaller şehirde fili olarak yönetim rolünde bulunacak.

Bu senaryo bölgede uzun vadede ABD desteğin sağlanması için yardımcı olacak, çünkü SDG şehirde herhangi bir halk desteği olmamasından dolayı kontrolünü garanti altına almak için bu desteğe muhtaç olacak, karşı tarafta Arap gruplar Kürt misilleri tarafından yalpan zulümlerden dolayı ve yönetim şeklinde Arap aşiretlerin rızası olmamasına rağmen Amerikan kuvvetlerini koruma bulacak.

Arap aşiretlerin yanında bölgede bulunan bölgesel güçler ve özellikle Türkiye, Suudi Arabistan ve Ürdün bu senaryoyu reddedecek, ama ABD yönetim şekli değiştirilmesi için taleplerine icabet etmemiştir, dolayısıyla bu şekil doğu bölgesinde bulunan geçleri tarafız olması için Amerikan politikasına fırsat yaratacaktır ve yerel ve bölgesel tarafları ferdi bir şekilde bu oyunu değiştirme kabiliyetini sınırlayacaktır.

Senaryo Engelleri

Bu senaryonun hayat geçme fırsatı olmamıştı, ABD bu senaryoya güvenmesi beklenemez ancak Irak senaryosunu tüm ayrıntılarıyla tekrarlar arzusu durumunda güvenebilir, ama şu anda ABD arzularından olmamıştır. Şehri tüm kaynaklarıyla beraber şehirde Kürtlerin var olmamasına rağmen PYD'ye teslim edilmesi Arap aşiretlerine hiddet ve öfke yaratmasına neden olacaktır ve komşu ülkeler rejim ve İran ile yan yana durup Deyrizor şehrine ABD ve Kürt işgal fikrini ateşleyecektir, 2003 yılından sonra Arap bölgelerin şahit olduğu medya kampanyaları gibi.

جسور للدراسات
JUSOOR for STUDIES

Kavalik Mah. Fevzi Çakmak CD.
Sevil Apt. N11 D8, 27060
Gaziantep - Turkey
+90 537 558 5821

info@jusoor.co

www.jusoor.co

[@jusoorstudies](https://www.instagram.com/jusoorstudies)